

Avaluació de CerclesCat

Eficàcia del programa d'intervenció comunitària amb delinqüents sexuals d'alt risc per a la prevenció de la reincidència

Presentació pública de la recerca
Barcelona, 28 d'abril de 2021

Generalitat de Catalunya
Departament de Justícia
**Secretaria de Mesures Penals,
Reinserció i Atenció a la Víctima**

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

FUNDACIÓ
SALUT I COMUNITAT
www.fsc.org

Observatori Català
de la Justícia en
Violència Masclista

Pacte d'Estat
contra la violència de gènere

Activitat finançada a càrrec del crèdit rebut del Ministeri d'Igualtat
(Secretaria d'Estat d'Igualtat i contra la Violència de Gènere)

016
ATENCIÓ A VÍCTIMES DE
MALOS TRATOS POR VIOLENCIA DE GÉNERO

Relatores:

Thuy Nguyen Vo, investigadora del Grup d'Estudis Avançats en violència (GEAV) de la Universitat de Barcelona

Marian Martínez García, tècnica de la Unitat de Programes d'intervenció Especialitzada de la SMPRAV

Àngels Núñez Cirera, responsable de la Unitat de Medi Obert de la SMPRAV

Patrícia Bosch García, tècnica de la Unitat de Suport CerclesCat de la Fundació Salut i Comunitat

Avis legal

Aquesta obra està subjecta a una llicència Reconeixement-NoComercial-SenseObresDerivades 4.0 de Creative Commons permet la reproducció, la distribució i la comunicació pública del material, sempre que se citi l'autoria del material i el Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada (Departament de Justícia, Generalitat de Catalunya) i no se'n faci un ús comercial ni es transformi per generar obres derivades (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>).

Índex

- 1. La recerca**
- 2. Perfil dels subjectes**
- 3. Reincidència**
- 4. Indicadors de qualitat CerclesCat**
- 5. Rendiment de comptes del projecte**
- 6. Conclusions**
- 7. Propostes**

1. La recerca

Què hem fet?

Avaluar l'efectivitat del programa CerclesCat

per saber si

- a) **Complim** estàndards qualitat del model CoSA
- b) **Identifiquem** amb claredat el paper de tots els implicats
- c) **És eficient** (assumible en tasca i costos)
- d) **És eficaç** (redueix la reincidència i facilita la reinserció)

per a què?

Consolidar el programa en tota l'execució penal catalana

Qui?

Generalitat de Catalunya
Departament de Justícia
**Secretaria de Mesures Penals,
Reinserció i Atenció a la Víctima**

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

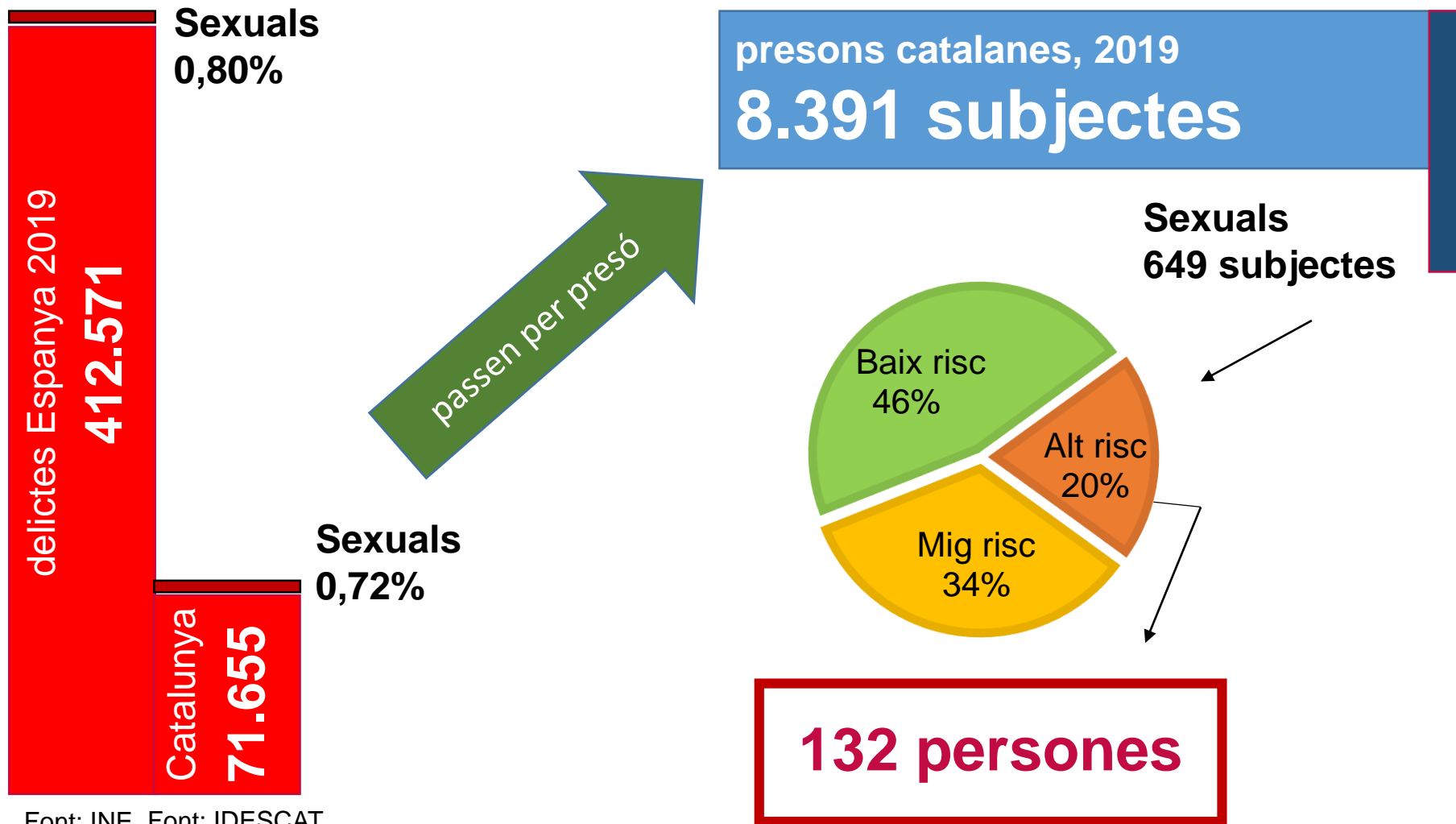
**Observatori Català
de la Justícia en
Violència Masclista**

On?

CP Brians1
CP Brians 2
CP Quatre Camins
CP Lledoners
C Obert 2 BCN

Equip de treball: 17 persones
Duració: 5 anys

Població objecte d'estudi

Població objecte d'estudi

Limitacions de la recerca

Casos de Cercles des de 2013 fins a 2020

Dades estudi: 121 subjectes d'alt risc reincidència, en 5 grups.

- Recerca basada en la metodologia **investigació/acció**
- Incorpora ítems / procediments/ proves durant el procés
- Grups no equilibrats
- Dades recollides a partir de 2017
- Seguiment en llibertat no homogeni, amb temporalitats diferents
- Implementació parcial als territoris fora de Barcelona

Afecta a l'avaluació de l'eficàcia del programa

2. Perfil dels subjectes

Perfil penal

Anys complerts de presó	Cercles	Col·laborador	Rebuig	Cantera	Refractari
Mitjana	15,7	9,3	14,7	9,2	8,1
Mínim	1	2,5	2	0,8	0,8
Màxim	40	30	42	20	42
Delicte					
Agressió sexual	73,9%	52,9%	44,4%	71,4%	74,3%
Agressió <16 anys	0	23,5%	27,8%	7,1%	8,8%

Tenen una biografia amb historial de violència (64,5%)

Hi ha un increment en la gravetat dels fets (86%)

Perfil personal

- Antecedents penals en la família (42,3%)
- Socialització problemàtica família (54,2%)
- Pertinença bandes (8,9%)
- Pertinença grup social de risc (25,7%)
- Rol delictiu destacat (2,5%)
- Trastorn mental sever (15,1%)
- Trastorn de personalitat (28,3%)
- CI inferior a 85 (19,3%)
- Resposta limitada al tractament (61,0%)
- Pobre afrontament de l'estrès (56,1%)
- Impulsibilitat i inestabilitat emocional (53,3%)
- Irresponsabilitat (56,4%)

Cercles

Control

Rebuig

Cantera

El grup Refractari té major proporció de problemàtica en les variables personals que la resta i no ha millorat en la seva estada a la presó

Perfil penitenciari

- Han tingut expedients disciplinaris (71,7%)
- Han tingut conflictes amb altres interns (50,5%)
- Han passat per mòduls d'especial supervisió (59,3%)
- Ha tingut regressions de grau al llarg condemna(43,3%)
- Han gaudit de permisos ordinaris (59,5%)
- Excepte Cercles, han sortit poc en medi obert (28,8%)

Cercles

Control

Rebuig

Cantera

El grup Refractari té un comportament dins de la presó molt més conflictiu que la resta

3. Reincidència

Taxes de reincidència

Grup d'estudi	Taxa de reincidència
Cercles	11,8%
Col·laborador	17,6%
Rebuig	*
<i>Cantera</i>	17,9%
Total tractament	15,3%
Refractari	25,7%

9 de cada 10 condemnats per delictes sexuals que han passat per Cercles no tornaran al sistema d'execució penal espanyol

Hi ha una sobreestimació del risc

* Hi ha molts pocs casos i amb molt poc temps de seguiment per donar taxa

Taxes de reincidència i tipus sortida

Grup d'estudi	Taxa de reincidència	Sortida en medi obert (3r grau o LC)
Cercles	11,8%	60,0%
Col·laborador	17,6%	41,2%
Rebuig	*	36,4%
<i>Cantera</i>	17,9%	21,4%
Total tractament	15,3%	
Refractari	25,7%	8,6%

Taxes de reincidència i tipus sortida

Grup d'Estudi	Taxa de reincidència en execució penal
Cercles	11,8%

Millor que els estudis internacionals

Taxa reincidència penitenciària

2n grau (estudi 2014): 34,3%
Global (estudi 2014): 30,2%
3r grau (estudi 2019): 13,5%
LC (estudi 2019) : 9,5%

} millor
sexuals

} millor
Cercles

Característiques de la reincidència

El 50% dels reincidents farà el nou delicte dins del **primer any** després de la sortida de la condemna.

Cap ha reincidit **després dels 4 anys**. Es confirma l'afirmació que a partir del 5è any si una persona no ha reincidit se la pot considerar *desistent*.

Tipus de reincidència: 44,0% delicte sexual
38,9% delicte violent no sexual
16,7% delicte no violent

Problemàtiques més presents en els reincidents al sortir de la presó

- Problemes d'ocupació
- L'absència de plans de futur ajustats i viables
- L'abús de drogues
- La resposta limitada al tractament
- Les dificultats d'afrontament a situacions d'estrès
- La presència de trets de *Temeritat*
- La presència de trets d'*Hostilitat*
- La presència de trets d'*Irresponsabilitat*

4. Indicadors de qualitat de Cercles

Estàndards de qualitat

INDICADORS Q (Operativa dels Cercles)	2017	2018	2019
Nombre de MC que creen/amplien la xarxa social	20%	34,37%	67,77%
Nombre de MC que comencen una activitat laboral	28%	56,51%	60,73%
Nombre de MC que mantenen activitat laboral un mínim 3 mesos		42,25%	65,83%
Nombre de MC que inicien vinculació en activitats socials o de lleure	32%	44,19%	35,55%
Nombre de MC que mantenen vinculació en activitats socials o de lleure un mínim de 3 mesos		43,43%	30,63%
Nombre de MC en els quals el risc dinàmic disminueix al finalitzar el cercle (només en cas que el cercle hagi finalitzat)		25%	66,66%
Nombre de MC que finalitza el cercle per assoliment d'objectius		50%	33,33%
Nombre de MC que finalitza el cercle per altres motius (diferents a "assoliment objectius")		50%	66,66%
Nombre de MC que sol·liciten deixar un cercle	0%	12,50%	3,70%
Nombre de MC que fan una correcta utilització del cercle	37%	87,50%	92,58%
Nombre de MC que cometen nou delictes	3%	12,50%	3,33%
Nombre de MC que cometen nou delictes i que segueixen en el cercle	3%	0%	3,33%

Estàndards de qualitat

2016 - 2020: **Millora notable** en la majoria d'indicadors.

CerclesCat **s'ajusta als estàndards** del model europeu.

CerclesCat compta amb una sèrie **d'innovacions i accions pròpies** respecte del model europeu que **milloren** la seva integritat i **s'adapten** al nostre context.

Avaluació del projecte CerclesCat

Què és CerclesCat?
 És un programa que consisteix a acompanyar i supervisar delinqüents sexuals amb risc moderat o alt de reincidència, en el període previ a la seva sortida definitiva de la presó, per tal de facilitar la seva inserció social i prevenir que cometin un nou delicte.

**No hi ha secrets
No més víctimes**

CerclesCat vol reduir la reincidència dels delinqüents sexuals

Qui hi pot participar?

1) Sistema amb risc moderat o alt de reincidència (segons valoracions específiques)
 2) Amb centres en el seu entorn social, laboral o familiar
 3) Han fet amb ells treballament específic per a delinqüents sexuals dins la presó
 4) Mostren responsabilitat davant el delicte i motivació al canvi
 5) Voluntarietat de participar en CerclesCat

Qui no?

1) Punyació alta en psicologia
 2) Deficit cognitiu gre

Què es fa per garantir el seguiment, suport i control?

Suport professional al membre central (MC) durant 18 mesos → entrevistes individuals (mínim 1mes)
 Trobades grupals del MC amb voluntaris → setmanals, quinzenals i mensuals
 Sortides culturals, d'oci, laborals del MC amb voluntaris → mensuals
 Atenció personalitzada al MC a través de telèfon mòbil → permanent
 Avaluacions i coordinacions i informació del resultat al Cercle extern (referents penitenciaris) → trimestral
 Activitats al centre obert penitenciar → diàries, setmanals, quinzenals i mensuals

Reincidència i reinserció (resultats metanàlisi internacional)

Es comparen 2 grups de persones: **260** fan Cercles / **260** no fan Cercles

Taxa de reincidència	Si Cercles	No Cercles	Reinserció	Si Cercles	No Cercles
Reincidència general	23,5 %	42,9 %	Formació	Millora	Empitjora
Reincidència violenta	8,6 %	36,4 %	Treball		
Reincidència sexual	3,4 %	14,4 %	Habitatge		
			Relació personal		
			Xarxa social		

Revisar consultable a: <http://info.gencat.cat/observatori/observatori>

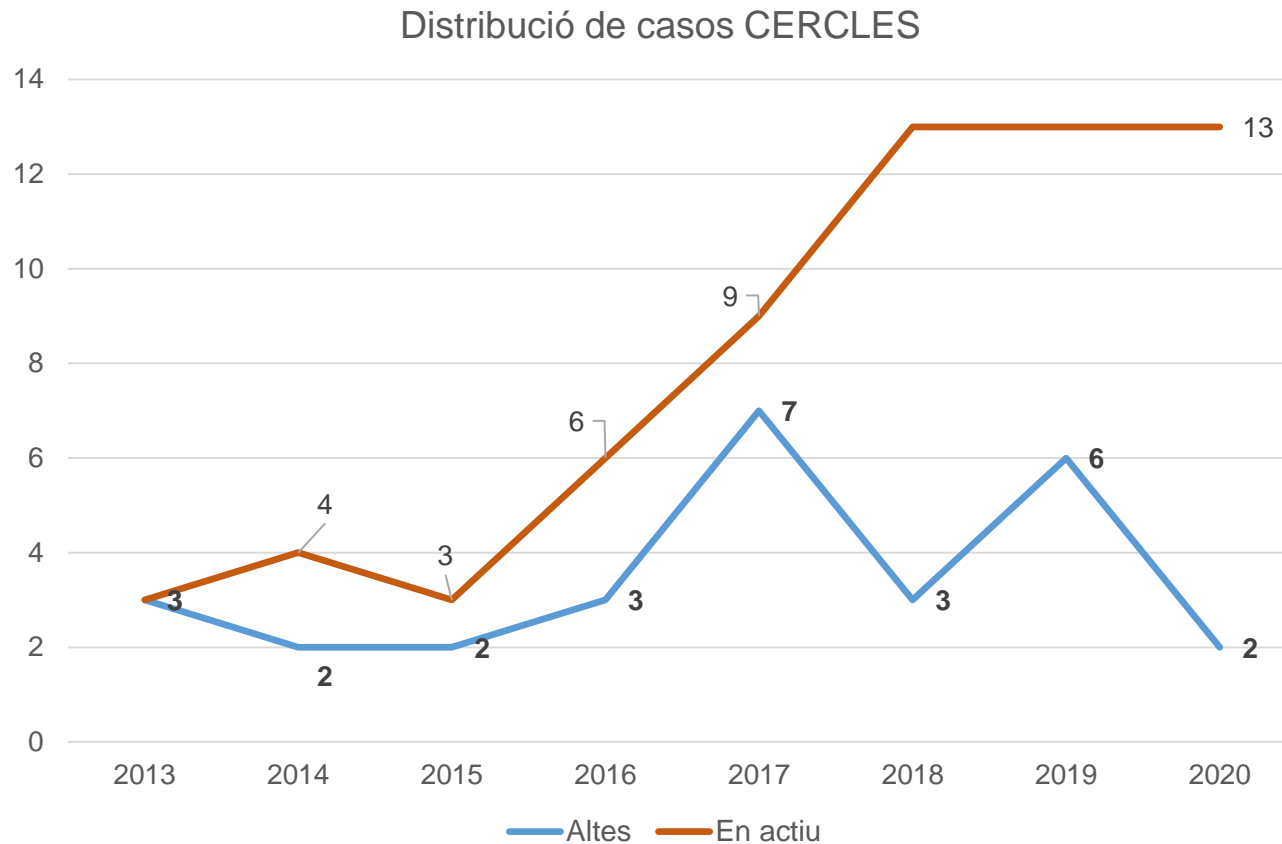

5. Rendiment de comptes del projecte

Actuacions sistematitzades

- a. Motivació dels interns
- b. Identificació de possibles candidats per part dels professionals dels centres penitenciaris
- c. Intensificar la presència del programa com una eina més de gestió del risc per als delinqüents sexuals
- d. Ampliar CerclesCat a territoris fora de Barcelona

Flux de casos i gestió de propostes

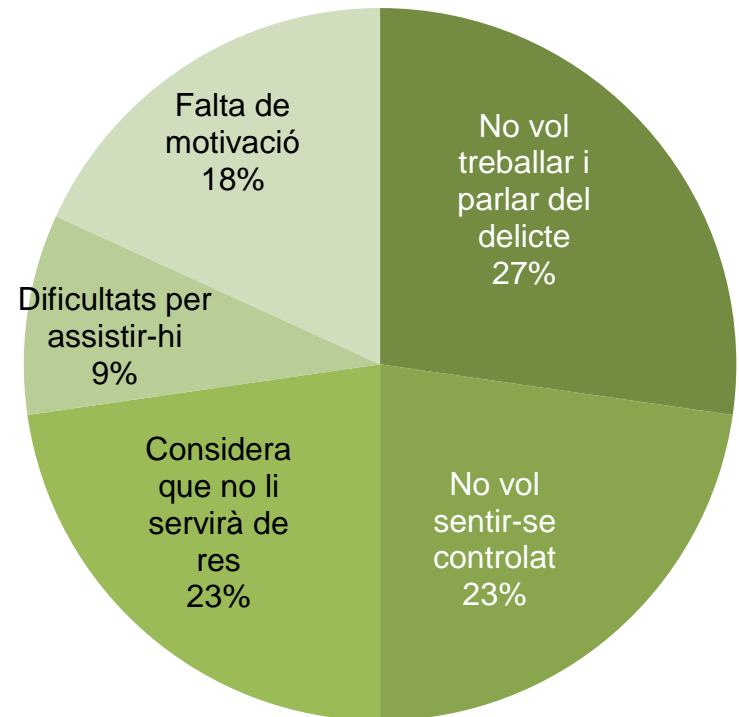

El Programa CerclesCat **està consolidat** dins del tractament com una proposta possible, però encara és **poc explotat i utilitzat** pels equips dels centres

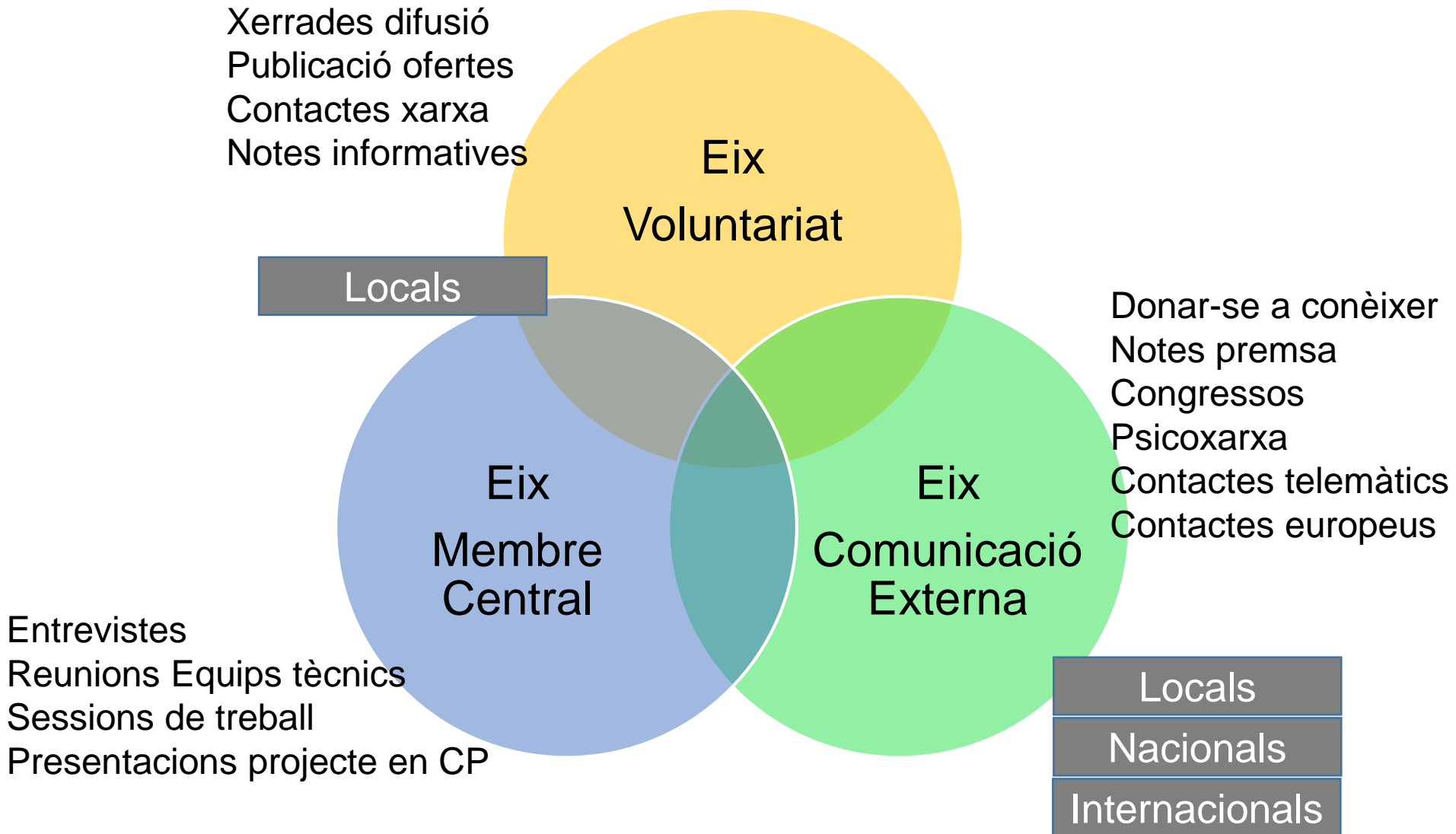
Estudi del grup *Rebuig* i accions fetes

Principals motius de rebuig a participar en CerclesCat

- a) Parlar del **delicte** amb persones **desconegudes**
- b) Percepció esbiaixada de **control** en règim obert
- c) Percepció **subjectiva del suport social i familiar**
- d) Intervenció sobre **altres FR** que també es poden treballar en **MO**

Difusió i captació positiva d'involucrats

Difusió recerca i participació externa

Publicacions

- 4 informes
- 2 articles
- 1 *Justidata*

Mitjans de comunicació

- TV (5)
- Diaris (5)
- Radio (2)
- Internet (2)

Seminaris i Congressos

- 28 locals
- 3 nacionals
- 6 internacionals

6. Conclusions

Cost/benefici: la millora de CerclesCat

La taxa de reincidència en execució penal del grup CERCLES és inferior a la del grup CONTROL

Les diferències no són estadísticament significatives

Taxa reincidència

Cercles: 11,8%

Col·laborador: 17,6%

Què significa?

Si els 132 subjectes d'alt risc fessin Cercles = 16 reincidents

Si cap d'ells fes Cercles i tots fossin grup control = 23 reincidents

diferència: 7 reincidents

Quantes víctimes podem prevenir?

Segons Lussier (2018) un delinqüent sexual té entre 7/10 víctimes

CerclesCat ha “evitat” un rang entre 21 i 30 víctimes

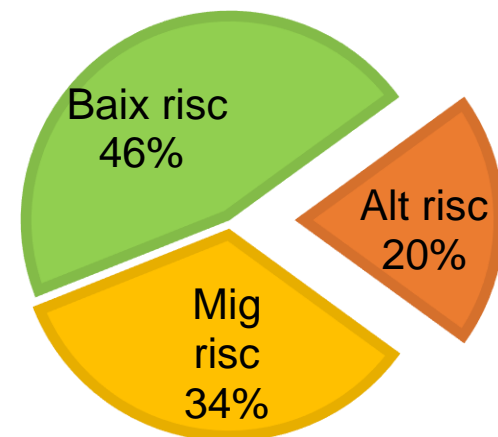

Valoració dels resultats

S'observen **tendències positives**, però no podem afirmar que CerclesCat sigui eficaç per a la reducció de la reincidència: necessitat d'un disseny metodològic més **robust**.

Explicacions alternatives als resultats obtinguts:

- a) El **risc** de reincidència pronosticat està **sobreestimat**
- b) La **intervenció i el tractament penitenciari** amb persones que cometen delictes sexuals **funcionen!**
- c) Cal aplicar **el model RNR** (Andrews & Bonta)

Catalunya:	
R. sexual:	5,2%
R. violenta:	4,6%
R. no violenta:	2,0%

Sobre el model de recerca

Interdisciplinarietat

+

Interinstitucional

Investigació/acció

Avaluació política pública

Innovació

Científica --

Planificació / Metodologia ---

Organització / coordinació operativa ---

Treball de camp / control qualitat ---

Finançament (en part) ---

Universitat de Barcelona

CEJFE

SGPRS

FSC

OCJVM

Model d'èxit = a mantenir / replicar

7. Propostes

Dissenyar juntament amb els equips dels centres penitenciaris proposta curricular per a treballar...

1. Sortida del 1r any del. sexuals
2. MC capital social i de lleure
3. *Sessió mirall* captació nous casos
4. Recollida sistemàtica i treball de motivació dels grups Rebuig i *Cantera*

Difusió Cercles

5. Congressos
6. Grups d'interès i involucrats
7. Mitjans de comunicació

Mantenir estructura estable

8. Conveni seguiment 8 Cercles/any
9. Avaluació processos qualitat
10. Captació voluntaris i coordinadors

Actualitzar recerca d'aquí 3 anys

11. Augment de casos
12. Reinserció social casos Cercles
13. Qualitat estàndards europeus
14. Eines de diagnòstic

Participants en la recerca (5 anys)

Antonio Andrés Pueyo
Thuy Nguyen Vo (coord.)

Lorena Magdaleno Manjarrés

Manel Capdevila Capdevila (coord.)
Marc Cerón Riera
Marta Ferrer Puig
Berta Framis Ferrer
Sílvia Martínez Simón

Marga Ferrer Pons
Andrea Arnalda Muñoz
Pablo Romero Seseña
Aroa Arrufat Pijuan

Xavier Buscà Huertas
Jordi Camps Martí
Rosa M. Martínez Casado
Marian Martínez García
Àngels Núñez Cirera

Isabel Berdeal Blasco
Joan Pere Queralt Beltran
Ramón Sendra Recasens
Carles Soler Iglesias
Anna Montes Alcaraz

Patricia Bosch García

Miguel Brito Giménez

Natxo Pardo Pardo

Aina Ibañez Roig

Observatori Català
de la Justícia en
Violència Masclista

Moltes gràcies

Pacte d'Estat
contra la violència de gènere

SECRETARÍA DE ESTADO
DE IGUALDAD
Y CONTRA LA VIOLENCIA DE GÉNERO
DELEGACIÓN DEL GOBIERNO
CONTRA LA VIOLENCIA DE GÉNERO

016

ATENCIÓN A VÍCTIMAS DE
MALOS TRATOS POR VIOLENCIA DE GÉNERO

Activitat finançada a càrrec del crèdits rebuts del Ministeri d'Igualtat
(Secretaria d'Estat d'Igualtat i contra la Violència de Gènere)

Segueix-nos a: @cejfe Cejfe